

bertil, er deres egen Sag at sørge for en bedre Dplysning for deres Børn end den, som Almueffolen nu byder dem, og ved en Foranstaltning klart og tydelig udtale, at Staten tilbyder Underviisning for uformuende Børn, men tvinger Ingen. Jeg har ved samme Leilighed sagt, at det var mit glade Haab, at der er saamegen sund Sands i Befolkningen, og at Forældrene have saameget Hjerte for deres Børn, at de ville af yderste Evne anstrenge sig for at skaffe dem en bedre Underviisning, og dette mit glade Haab finder jeg netop bestyrket, naar jeg betragter det Spørgsmaal, her foreligger, med Hensyn til vore Folkehøiskoler; thi det er en ægte dansk Plantning, som er skudt op paa dansk Grund og skudt op — om jeg saa maa sige — af Folkets Hjerte, nemlig Befolkningens Villie og Trang til at skaffe Børnene en bedre Underviisning end den, som de have modtaget i Almueffolen. Men det er derfor ogsaa min Mening, at Folkehøiskolerne maa bevare den Grund, de staae paa, naar de skulle udrette saa Meget, som de hidtil have gjort, nemlig Frihedens Grund. Dersom Folkehøiskolerne paa nogensomhelst Maade komme ind under en Statscontrol, hvad man her synes ved forskjellige Leiligheder at have villet, ville de efter min Mening forseile deres Virkning og ikke blive, hvad de hidtil have været. Under det Udviklingsstrin, hvorpaa Befolkningen nu staaer, gaaer det ikke an at troe, at man kan paa-lyde og befale en eensartet Underviisning i disse Anstalter over hele Landet. Naar den høitæredede Minister har sagt, at han har havt Banskfeltighed ved at vide, hvorefter han skulde gaae ved Uddelingen af det Tilskud, som vi her bevilge til disse Skoler, da forekommer det mig, at der maa være en ganske bestemt Regel at gaae efter, nemlig den, der kan udlædes af den Control, som Folket selv har viist i den Dom, det har fældet over disse Skoler ved at sende deres Børn derhen. Det forekommer mig ganske forunderligt, at man er saa bange for at betro Folket Eneretten til at overveie og beslutte, hvad de unge Menneffer skulle lære. Troer man virkelig, at det er Noget, som Befolkningen saa letfindig gaaer til, at den ikke overveier det, at det ikke for-

den er et alvorligt Spørgsmaal, hvor den skal sende sine Sønner hen for at modtage en større Udvikling af deres Aandssevner, end de have faaet i deres Barndom? Dette troer jeg ikke; jeg troer, at det er et Spørgsmaal, som bliver overveiet meget samvittighedsfuldt, men jeg troer ogsaa, at det netop er en Fordeel ved vore Høiskoler, at der er en Forskjel paa dem med Hensyn til, hvad de byde. Naar min ærede Sidemand tilvenstre (N. Hansen) gjorde opmærksom paa, at der var Folkehøiskoler, som bekrigede hinanden, og meente, at dette var en Uting, da vil jeg sige, at jeg ikke troer, at der er Folkehøiskoler, som bekrieger hinanden, men der er Forstandere for Folkehøiskoler, som bekrieger hinanden, og jeg vilde nødigt, at dette skulde blive hemmet fraoven, saaledes at Forstanderne for Folkehøiskolerne ikke skulde have Lov og Ret til udenfor Skolen at kæmpe og stride for deres politiske Meninger. Men dette er et Beviis paa, at man ikke lægger Dølgemaal paa, hvoreledes man betragter de offentlige Sager, saa at Befolkningen deri har en saadan Ledestjerne, at den ikke, som man siger, behøver at kjøbe Ratten i Posen, men veed, hvad Høiskolen byder, og naar Befolkningen da sender sine unge Sønner derhen, saa siger jeg, at Ministeren deri har den bedste Regel, som han kan følge med Hensyn til Uddelingen af de heromtalte Penge. Nu er det vistnok saa, at det, der hidtil er ydet til Høiskolerne, er kommet de mere hemlede Folks Sønner tilgode, men naar man har sagt, at man ganske volig herefter kan overlade Høiskolerne til at bestaae ved sig selv, saa siger jeg: Gid det var saa vel, men jeg troer ikke, at det lader sig gjøre endnu. Det er min Mening, at Befolkningen endnu ikke saaledes har lært at slette Dplysningen, at den skulde være villig til at yde en større Betaling for sine Børn, end der nu ydes, og navnlig er jeg uenig med min ærede Sidemand i, at der er Høiskoleforstandere, der betragte sig som moralsk forpligtede til at give Fripladser for den Understøttelse, som de modtage af Staten. Jeg veed vel, at der er Høiskoler, som byde Fripladser, men jeg veed ogsaa, at disse for en Deel ere begrundede i